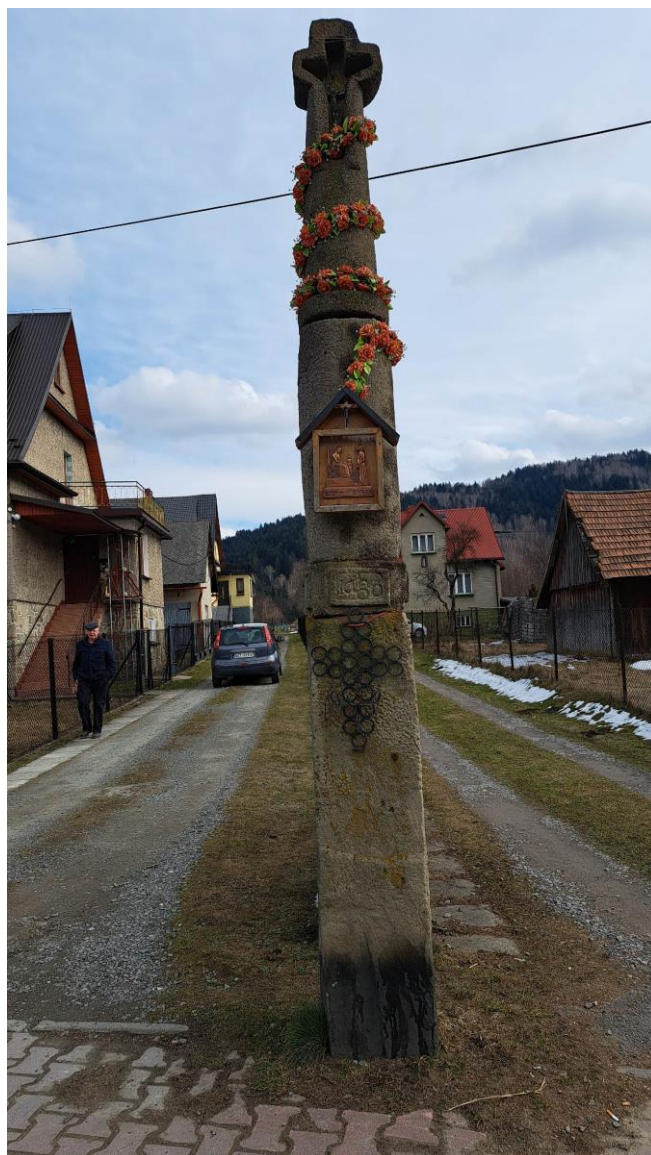


PROGRAM
PRAC KONSERWATORSKICH

KAPLICZKA KRZYŻ KAMIENNY
ZLOKALIZOWANA NA DZIAŁCE NR 4978/1
W KOSZARAWIE



SIERPIEŃ 2023.

Opis i stan zachowania obiektu

Obiekt usytuowany jest przy głównej drodze biegnącej przez wieś Koszarawa na granicy prywatnych posesji. Wykonana w całości z piaskowca. Składa się z pięciu elementów składowych, dwa dolne na planie kwadratu, górne w formie walca, zwieńczenie w formie krzyża z wydrążonym polem w formie krzyża, w który wkomponowano krucyfiks. Na postumencie wykuto inskrypcje, w większości nieczytelne, jedna z nich, to data 1888 r, Powierzchnia kamienia z licznymi destrukcjami, jednak widoczne są ślady wykonania na niej faktury w postaci gradziny.

Ogólnie stwierdzić można, że obiekt jest w złym stanie technicznym i wymaga kompleksowej konserwacji. Na jego obecny stan miały wpływ różnorodne czynniki niszczące współdziałające ze sobą od wielu lat.

Po pierwsze postument narażony jest na zewnętrzne warunki atmosferyczne, potęgowane lokalizacją blisko drogi. Zanieczyszczone środowisko potęguje procesy destrukcji. Dodatkowo bardzo ważnym czynnikiem jest brak izolacji poziomej fundamentu, przez co kamień narażony jest na nieustanne podciąganie wody drogą kapilarną, wraz z zawartymi w niej solami. Współdziałanie tych wszystkich czynników spowodowało degradację kamienia. Kamień utracił spistość, kruszy się, osypuje. Obecnie pierwotne formy architektoniczne są zniekształcone i nieczytelne. W złej kondycji technicznej pozostaje też sam krucyfiks, który dodatkowo wydaje się być nieoryginalny.

Wnioski i założenia konserwatorskie

Ze względu na rozległe i wielorakie zniszczenia obiekt wymaga przeprowadzenia kompleksowej konserwacji. Niezbędne prace konserwatorskie mają na celu usunięcie przyczyn destrukcji kamienia,

usunięcie nawarstwień i zabrudzeń, korozji biologicznej w postaci mchów i grzybów oraz wzmocnienie struktury kamienia, przywrócenie pierwotnych walorów poprzez uzupełnienia brakujących form architektonicznych, a także zabezpieczenie obiektu przed dalszym niszczeniem. W celu przeprowadzenia tych zabiegów obiekt należy zdemontować. Demontaż pozwoli na precyzję prac konserwatorskich oraz wykonanie nowego izolowanego fundamentu oraz stopy z piaskowca pod cokołem.

Po wykonaniu fundamentu, montażu pomnika po konserwacji należy przewidzieć zagospodarowanie terenu wokół, poprzez wysypanie ozdobnego, gysu zamkniętego obrzeżem, co zapobiegnie ponownemu niszczeniu dolnych jego partii (zwłaszcza korozji biologicznej). Przy okazji demontażu warto rozważyć możliwość odsunięcia pomnika od chodnika i drogi, gdyż nieustannie narażony jest na zachlapania i zabrudzenia na skutek przejeżdżających samochodów oraz zasolenia niszczące kamień poprzez posypywanie solą dróg i chodników w okresie zimowym. Konserwacji lub rekonstrukcji poddać należy krucyfiks zawieszony na pomniku. Późniejsze elementy proponuje się usunąć, a na wykonanej stopie przewidzieć miejsce na kwiaty czy znicze.

Zakłada się przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej i estetycznej pomnika z rekonstrukcją stopy pod postumentem i wykonaniem nowego, izolowanego fundamentu.

Do proponowanych zabiegów technicznych należą: wstępne zaimpregnowanie osypujących się partii kamienia. Kolejno oryginalną powierzchnię kamienia należy odczyścić z warstw brudu i patyny. Odczyszczenie powierzchni kamienia proponuje się wykonać precyzyjnie, sposobem mechanicznym, przy użyciu dłutek, noży szewskich i skalpeli, a także parowniczkę przy współudziale środków powierzchniowo-czynnych, ze względu na osłabioną i osypującą się

strukturę.

Z powierzchni kamienia należy usunąć mchy i grzybnie sposobem mechanicznym, a także z zastosowaniem środków do zwalczania korozji biologicznej.

Oslabione miejsca postumentu z piaskowca należy wstępnie zaimpregnować środkiem krzemoorganicznym Funcosil KSE 300, firmy Remmers.

Następnie wymagany jest zabieg odsolenia. Proponuje się metodę swobodnej migracji soli do rozszerzonego środowiska (okłady ligninowe nasączone wodą demineralizowaną).

Po wyekstrahowaniu soli należy przeprowadzić iniekcję spękań i impregnację strukturalną całości.

Do koniecznych zabiegów estetycznych oprócz usunięcia nawarstwień będzie wykonanie szeregu uzupełnień ubytków form architektonicznych. Proponuje się użycie kitów mineralnych, barwionych w masie z wypełniaczami w postaci piasku. W przypadku ubytków dużych form, proponuje się wykonanie wstawek z identycznego kamienia.

Po uzupełnieniu brakujących form architektonicznych oraz ich scaleniu należy obiekt poddać hydrofobizacji preparatem z dodatkiem środków biobójczych (niszczących mikroflorę). Zabieg impregnacji i hydrofobizacji pomnika ma na celu wzmocnienie struktury kamienia i zabezpieczenie go przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi.

Jeśli stopień destrukcji inskrypcji na cokole, pozwala na jej rekonstrukcję, należy je uczytelnić. (poprzez pogłębienie napisu lub podmalowanie ciemnym kolorem.

Wykonanie nowego fundamentu polega na założeniu izolacji poziomej z zastosowaniem grubej folii lub papy. Pozwoli to na zmniejszenie kapilarnego podciągania wody. Wsypanie grysu wokół

pomnika stanowić będzie rodzaj drenażu opaskowego i pozwoli na wsiąkanie tam wód opadowych.

Po konserwacji zostanie sporządzona dokumentacja konserwatorska z przebiegu prac konserwatorskich.

Proponowane postępowanie konserwatorskie

1. Wstępna, ewentualna impregnacja osłabionych partii piaskowca środkiem krzemoorganicznym Funcosil KSE 300, firmy Remmers.
2. Demontaż elementów składowych pomnika.
3. Odczyszczenie powierzchni kamienia z nawarstwień korozji biologicznej, przy użyciu szczotek i skalpeli metodą mechaniczną oraz chemiczną, np. Glonosan, firmy Remmers
4. Doczyszczenie powierzchni kamienia z warstwy brudu przy użyciu parownicy i środków powierzchniowo- czynnych, po przeprowadzeniu prób. Ewentualne doczyszczenie kamienia sposobami chemicznymi, tj. kwas fluorowodorowy.
5. Wykonanie zabiegu odsolenia kamienia metodą swobodnej migracji soli do rozszerzonego środowiska, przez zastosowanie kompresów z pulpy celulozowej.
6. Impregnacja piaskowca preparatem krzemoorganicznym Funcosil KSE 300, firmy Remmers metodą przez powlekanie do całkowitego przesączenia z osłoną antybiologiczną.
7. Iniekcja pęknięć kamienia żywicą epoksydową Epidian 5.
8. Uzupełnienie ubytków kamienia kitami mineralnymi barwionymi w masie.
9. Rekonstrukcja brakujących fragmentów w piaskowcu.
10. Wykonanie nowego fundamentu wraz z izolacją poziomą.
11. Montaż pomnika. Elementy składowe należy osadzić na bolcach nierdzewnych.

12. Uzupełnienie fug zaprawą wapienno - piaskową barwioną w masie.
13. Hydrofobizacja obiektu środkiem Ahydrosil Z.
14. Ewentualna rekonstrukcja lub konserwacja krucyfiks.
15. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej opisowej i fotograficznej.